

DEINSTITUCIONALIZĀCIJA UN ATBALSTA PASĀKUMI

personām ar invaliditāti un bērniem
2020. gadā

Kas ir deinstitucionalizācija jeb sabiedrībā balstīti pakalpojumi?

Deinstitucionalizācija (DI) ir pakalpojumu sistēmas izveide, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimeniskā vidē

DI ir vērsta uz neatkarīgas dzīves veicināšanu un sabiedrības radīto šķēršļu mazināšanu cilvēku ar invaliditāti pašnoteikšanās, līdzdalības un iekļaušanas iespējām. Līdz ar to personām ar invaliditāti ir jānodrošina iespēja vadīt un izvēlēties savu dzīvesveidu un dzīvesvietu, piekļuve pakalpojumiem, ko izmanto pārējā sabiedrība, un individuāls atbalsts, ja tāds ir nepieciešams, bet bērniem – iespēja izaugt ģimenē.

DI process ietver:

1

kvalitatīvu, individuālajām vajadzībām pielāgotu sabiedrībā balstītu pakalpojumu attīstīšanu, kas novērš vajadzību dzīvot institūcijā, un resursu pārvirzīšanu no institūcijām uz jauniem pakalpojumiem, lai nodrošinātu ilgtermiņu;

2

plānotu institūciju slēgšanu, kur bērni, cilvēki ar invaliditāti (tai skaitā personas ar garīga rakstura traucējumiem) un gados vecāki cilvēki dzīvo izolēti no sabiedrības, saņem standartiem neatbilstošu aprūpi un atbalstu, un nereti ir ierobežota cilvēktiesību izmantošana;

3

vispārējo pakalpojumu, tādu kā izglītība un apmācība, nodarbinātība, mājoklis, veselības aprūpe un transports pieejamības nodrošināšanu visiem bērniem un pilngadīgām personām ar atbalsta vajadzībām.

Sabiedrībā balstīti pakalpojumi ir kvalitatīvi, individualizēti pakalpojumi, kas cilvēkam sniedz:

atbalstu funkcionālo traucējumu radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju dzīvot mājās

bērnu gadījumā - augt ģimeniskā vai tai pietuvinātā vidē, ietverot preventīvos pasākumus, lai novērstu institūciju pakalpojumu nepieciešamību

Sabiedrībā balstīti pakalpojumi ir pretēji aprūpei ilgstošas aprūpes institūcijās, kuru raksturo šādas pazīmes:

cilvēki ir izolēti no plašākas sabiedrības un spiesti dzīvot kopā

cilvēkiem nav pietiekamas kontroles pār savu dzīvi un lēmumiem, kas viņus ietekmē

institūcijas noteikumi ir prioritāri pār cilvēka individuālajām vajadzībām

Galvenās DI mērķa grupas

ārpusģimenes aprūpē esošie bērni

bērni ar funkcionāliem traucējumiem

pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem

DI procesa vadīšanu reģiona līmenī **nodrošina** plānošanas reģioni, organizējot pašvaldību sadarbību sociālo pakalpojumu plānošanā un sniegšanā, lai kvalitatīvi sociālie pakalpojumi iedzīvotājiem būtu pieejami neatkarīgi no pašvaldības.

Sabiedrībā balstītu **pakalpojumu saņemšanai** cilvēkam vai tā likumiskajam pārstāvim **jāvēršas** savas pašvaldības Sociālajā dienestā.

SASNIEDZAMIE REZULTĀTI LĪDZ 2020. GADAM

2970 ģimenēs dzīvojošiem bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, 1760 bērnu aprūpes iestādēs esošiem bērniem un 2100 pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem veikts **individuālo vajadzību izvērtējums un izstrādāti atbalsta plāni**

700 klienti **atstājuši valsts sociālās aprūpes centrus (VSAC)**

3400 bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un 2100 pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem **sniegti sociālie pakalpojumi pašvaldībās**

1000

klientu vietu skaits VSAC samazinājies par 1000 vietām (2015.g. - 5227)

720

bērnu skaits bērnu aprūpes iestādēs samazinājies līdz 720 (2012.g. - 1799)

slēgtas 3 VSAC filiāles

izveidoti jauni sociālie pakalpojumi pašvaldībās

45%

sabiedrībā balstīto pakalpojumu īpatsvars pieaudzis no 20 līdz 45%